

Hoornloosheid slechts deel van succes De Vrendt-fokkerij

Roodbontfokker van het jaar grossiert in KI-stieren

Met Brandy, Aram en Deputy heeft André Lutke Willink uit Geesteren (GD) maar liefst drie fokstieren op de CRV-stierenkaart staan. Ze zijn bovendien afkomstig uit drie verschillende koefamilies. De vooralsnog meest succesvolle daarvan heeft eveneens grote betekenis voor de hoornloosheidsfokkerij.

Begin dit jaar werd hij uitgeroepen tot 'roodbontfokker van het jaar 2016'. En met recht. Met Brandy, Deputy en Aram tekent hij in zijn eentje voor een derde van de bij CRV beschikbare roodbonte fokstieren en op het gebied van hoornloosheid is hij wellicht de meest vooruitstrevende Holstein-fokker van Nederland: André Lutke Willink uit Geesteren. Ondanks het succes is hij in fokkerijkringen nauwelijks een bekend gezicht. „Fokveedagen bezoek ik anoniem”, glimlacht de rustige en bescheiden veehouder. Wel maakt hij deel uit van het fototeam. „Ik help met het

klaarmaken van koeien en zie en hoor op zulke momenten veel. Daar kan ik weer mijn voordeel mee doen bij mijn fokkerijkeuzes.”

Droom

Ondanks zijn relatief jonge leeftijd van 43 jaar bepaalt André thuis al dertig jaar het fokkerijbeleid. Dat betekent niet dat zijn vader Jan (68) geen interesse heeft in de fokkerij. Integendeel, al houdt hij zich wat dat betreft vooral bezig met springpaarden. André houdt het bij de koeien en vertelt dat

zijn vader hem van jongs af aan gestimuleerd heeft mee te doen aan kalverfokclubs en veebeoordelingswedstrijden. „En vanaf mijn 14-de doe ik dus al de stierkeuze.” De veehouder blijkt een geweldig geheugen te hebben voor stiernamen en stambomen. „Triple Threat, ED Thor, Lancelot, Alpenrex, Adler, Regal Red.” Hij somt moeiteloos de stieren op waarmee de MRIJ-veestapel die er van oudsher was, in de jaren tachtig werd ingekruist. André deed in het verleden ook wel mee aan keuringen. Zo liep er al op de NRM

De stal biedt ruimte aan 120 koeien en telt er 90. „Mogelijk dat we erheen kunnen groeien, al zitten we nu redelijk vast vanwege de fosfaatregels. Gelukkig hoeven we echter ook niet veel op te ruimen”, aldus André Lutke Willink.

Copyright foto

Sientje 41 (Fiction x Lightning) is de moeder van fokstier De Vrendt Brandy (v. Andy). Sientje produceerde in 1.343 dagen 43.501 kilo melk met 4,81 procent vet en 3,65 procent eiwit, goed voor een gemiddelde lactatiewaarde van 112. De koe is afgevoerd vanwege een ontsteking in de punt van haar klauw en omdat ze niet drachtig was.

van 1990 een koe van het bedrijf mee in de dochtergroep van Allure. „Die was ook goed genoeg om mee te doen aan de individuele keuring en is daar in de middenmoot geëindigd”, herinnert de veehouder zich. „Een droom om ooit aan iets groots als de NRM mee te doen, werd dus al op jonge leeftijd vervuld. Een droom die daarop volgde, was om een stier te verkopen aan de KI”, vertelt André. Dat hij tegenwoordig niet meer deelneemt aan fokveedagen is hoofdzakelijk vanwege de gezondheidsstatus. „We zijn al jaren vrij van IBR en BVD, zijn salmonella onverdacht en hebben para-tbc-status A. Maar ik zit wel in het bestuur van de regionale fokveedag.”

De Vrendt

De eerste koe waarvoor foktechnische interesse bestond, was de in 1991 geboren Kadine. „Sunny Boy x Leon x Adler x Alpenrex”, somt Lutke Willink moeiteloos op. „Een hoogproductieve Sunny Boy-dochter met de roodfactor.” De koe werd gecombineerd met de roodbonte proefstier Alm Oseidon en dat leidde in 1995 tot het roodbonte stiertje Goodwill, dat bij CRV (destijds Holland Genetics) werd ingezet. „Achteraf was Oseidon een van de ongelukkigste keuzes die gemaakt hadden kunnen worden.” De stier scoort bijvoorbeeld voor levensduur meer dan duizend dagen negatief. Ondanks de ‘valse start’ bracht de koefamilie enkele jaren later toch de eerste fokstier van het bedrijf voort. Deze Lowlands Perry (Ferdie x Jabot x Sunny Boy) stond volgens zijn fokker echter in de schaduw van de destijds populaire Lowlands Fabian, maar stond toch enkele jaren op de stierenkaart. En dat smaakte naar meer, erkent André. Omdat CRV alle stieren zonder stalnaam het prefix Lowlands gaf, besloten de Lutke Willinks dat ze dan zelf ook wel een prefix konden verzinnen en dat werd de oude familie- en boerderijnaam De Vrendt.

Gerdines

Kadine stamt uit een MRIJ-koe die Jan Lutke Willink ooit van een buurman kocht en Jan

was gewoon zijn dieren elke jaargang een naam met een nieuwe beginletter te geven. Kadines in 1996 geboren Jabot-dochter – de moeder van Lowlands Perry – heette daarom Padine. Maar met de geboorte van Gerdine (Tulip x Jabot) in 1998 kwam daar verandering in. Met haar moeder en grootmoeder vormde ze overigens drie generaties sterkoeien en preferente stammoeders. De koefamilie ging voortaan Gerdine heten en zo kan het dat de moeder van de huidige CRV-fokstier De Vrendt Aram, Gerdine 91 heet. Aram heeft als afstamming Award x Fiction x Talent x Hallerdijk Luke x Tulip x Jabot x Sunny Boy en stamt daarmee uit de koefamilie die het langst op het bedrijf aanwezig is. Al combineert Aram via de stieren Fiction en Hallerdijk Luke eigenlijk alle drie de koefamilies van het bedrijf. Maar daarover later meer. Hoewel André Lutke Willink ook in andere koefamilies investeerde, is de rol van de Gerdines nog niet uitgespeeld. Zo is de halfzus van Aram, Gerdine 128 (Kylia x Fiction), ‘de nieuwe loot’. Er lopen twee dochters van Iota, Detox en Deputy van haar. De kleinzoon Frapant (Fraiko x Iota) staat bij KI De Toekomst.

Sientjes

Om de kans op fokkerijsucces te vergroten, kocht André eind jaren negentig Corky-embryo's uit Sientje 67 (Sunny Boy x Amos x Triple Threat) van de familie Jalvingh uit Ruinerwold. „Een interessante koefamilie met Triple Threat, die bij ons goed werk had gedaan op de MRIJ's, kort in de stamboom”, verklaart de veehouder. Sientje 67 is tevens de moeder van de eerder genoemde Hallerdijk Luke (v. Luxemburg). De spoeling met Corky resulteerde in De Vrendt Sientje, die op haar beurt werd gespoeld met Lightning, wat onder andere leidde tot de roodbonte KI Kampen-fokstier Libero. Twee volle zussen van Libero waren Sientje 12 en 13. Sientje 12 is de grootmoeder van Reality (Fiction x TS Gogo x Lightning), de eerste De Vrendt-stier die echt grootschalig werd gebruikt. Tevens is ze de grootmoeder van de huidige met 211 NVI-punten hoogst

Copyright foto

Gerdine 128 (Kylia x Fiction) is een loot uit de koefamilie die het langst op het bedrijf aanwezig is. Ze is de halfzus van De Vrendt Aram (v. Award) en van Gerdine staat kleinzoon De Vrendt Frapant (Fraiko x Iota) bij KI De Toekomst. Gerdine produceerde tot dusver 50.337 kilo melk met 3,93 procent vet en 3,58 procent eiwit in 1.635 dagen.

beschikbare roodbonte fokstier De Vrendt Brandy (Andy x Fiction x Lightning). „Ik ben weliswaar verkozen tot roodbontfokker van het jaar, maar achter Brandy zit geen enkele rode stier, louter roodfactorstieren. Ook heb ik inmiddels meer zwartbonte dan roodbonte koeien”, glimlacht André.

Eerste honderdtonner

Omdat hij stieren voor de KI probeert te fokken, is het voor Lutke Willink zaak om zoveel mogelijk voor de KI interessante stieren te gebruiken en dat zijn doorgaans de jongst beschikbare stieren. Alleen als ze qua hoogte van de index kunnen wedijveren met genoomstieren, zijn fokstieren nog interessant. Bij zwartbont is dat vooralsnog alleen Danno en bij roodbont Brandy. Al gebruikt de veehouder de zelfgefokte Brandy vooral als ‘correctiestier’. „Ik gebruik hem op koeien waar ik anders Brown Swiss op zou gebruiken; hij geeft veel macht en kracht.” De stier blijkt op het gebied van uiers (113) en benen (110) ijzersterk, scoort voor voorhand en conditie 106, heeft positieve gehalten en positieve fokwaarden voor uiergezondheid en vruchtbaarheid. Ondanks het succes van Brandy is de foktechnische belangstelling voor

Copyright foto

De koeien worden in een 2 x 9-stands zij-aan-zij melkstal gemolken, die op de plaats is gekomen van een 2 x 3-stands open tandem melkstal.

Copyright foto

Copyright foto

Het jongvee wordt in een openfrontstal gehuisvest.

De jongste generatie wordt via een drinkautomaat gevoerd.

de Sientjes nadien wat afgenomen. De voorlopig laatste stier die is ingezet, is de in 2012 geboren Alba (Mr Savage x Fidelity x Fiction x Lightning) uit de volle zus van de grootmoeder van Brandy en Reality, Sientje 13. De grootmoeder van Alba is nog op het bedrijf aanwezig, evenals de volle zus van de moeder van Reality. „We hopen dat zij de eerste honderdtonner van ons bedrijf wordt”, stelt Jan. „Al moet ze daarvoor zeker nog een keer kalven”, voegt André toe. Uit de koe loopt er een Mascol, daaruit een Aram en daaruit een roodbonte Bolt-pink, die drachtig is van gesekst Danno. „Normaliter resulteert dat in een roodfactor Danno-vaarskalf en we hopen dat die weer foktechnisch interessant wordt. Het zou tevens de vijfde aanwezige generatie op het bedrijf zijn”, aldus Lutke Willink. „Daarnaast is de Bolt A2A2 en Danno ook, dus het kalf is dan ook A2A2. Ook daar letten we een beetje op.”

Janines

Waar Aram uit de Gerdines en Brandy uit de Sientjes stamt, komt de derde actuele fokstier, Deputy, uit de Janines, Lutke Willinks koefamilie die tegenwoordig het meest in de schijnwerpers staat. En niet in het minst omdat de familie veel genetisch hoornloze dieren telt. André besloot in 2008 opnieuw in een koefamilie te investeren en koos via CRV voor de Jaantjes van de familie Rovers uit Deurne. „Het InSire-programma

was net begonnen en ik wilde embryo's zonder terugkoopoptie”, aldus André. Hij wilde namelijk niet het risico lopen zijn potentiële goudmijntje weer kwijt te raken, mochten de resulterende kalveren hoog scoren voor de genoomtest. „Ik had toen de keuze tussen Lawn Boy en Twister. Omdat de laatste een zoon is van Lightning en we al volop Lightning-bloed op ons bedrijf hadden, gingen we voor Lawn Boy. Zijn hoornloosheidsfactor speelde toen eigenlijk nog niet zo.”

De Lawn Boy-embryo's kwamen uit Jaantje RF (Canvas x O Man x Ronald x Lord Lily x Jubilant). Grootmoeder RH Jaantje 25 was een volle zus van fokstier Fiction (O Man x Ronald), de stier die ook in de stambomen van Brandy en Aram opduikt. Met het eerste vaarskalf uit de spoeling had André veel geluk. Het kalf was roodbont, CVM-vrij, hoornloos en had een genoomtest van 100 NVI-punten boven de verwachtingswaarde, waarmee ze een van de hoogste pinken van Nederland was. Hoewel de merkertest aangaf dat het met het eiwitgehalte wel goed zat, had de veehouder gezien de afstamming toch twijfels en besloot hij de pink Janine – de naam Jaantje werd omgedoopt tot Janine – te combineren met eiwitstier Beukenhof 346 Ideal. Het resultaat was de huidige fokstier De Vrendt Deputy, die met +0,22 procent inderdaad een prima eiwitstier blijkt. Dat het met het eiwitpercentage inderdaad wel goed zat, bleek toen Janine P aan de

melk kwam. Ze produceerde in een lange lijst van 571 dagen 13.433 kilo melk met 4,38 procent vet en 3,84 procent eiwit (in 305 dagen 8.929 kilo melk met 3,68 procent eiwit). Lutke Willink durfde een spoeling met de zwartbonte melkstier (en eiwitverlager) Snowman dan ook aan en andermaal bleek hij gelukkig. De spoeling resulteerde in twee vaarskalveren, Janine 14 en 19, die inmiddels tweedekalfs zijn. Beide fraaie roodfactorieren bleken hoornloos en realiseerden eiwitgehalten van 3,50 en 3,60 procent over hun afgesloten vaarzenlijst. Van Janine 14 is inmiddels de hoornloze roodfactorzoon Martini P (v. Sundance) bij CRV beschikbaar.

Homozygoot

Van Janine 19 is een hoornloze zoon, Deal Red P (v. Debutant) in Duitsland ingezet; hij noteert 239 NVI-punten. En vrouwelijke, grotendeels hoornloze nafok van de beide Snowmans is er van Whatsapp, Jetset, Paragon en Jedi. Een andere stier uit Janine 14 die naar CRV is gegaan, maar in Duitsland wordt vermarkt, is De Vrendt Onkel PP (v. Ohare-P). Onkel vererft wat lage gehalten en wordt daarom vermoedelijk voor de Nederlandse markt ongeschikt geacht, maar de stier is homozygoot hoornloos, wat betekent dat niet slechts de helft, maar al zijn nakomelingen hoornloos zijn. „In Duitsland wordt meer met hoornloos gedaan dan in Nederland”, aldus

Van links naar rechts Janet, André, Jo en Jan Lutke Willink met Brekem-dochter Janine 49, de volle zus van de hoogst beschikbare De Vrendt-stier Handy P. Op de foto ontbreken zoon Arno (10) en zijn overgrootmoeder Janna (86).

Copyright foto

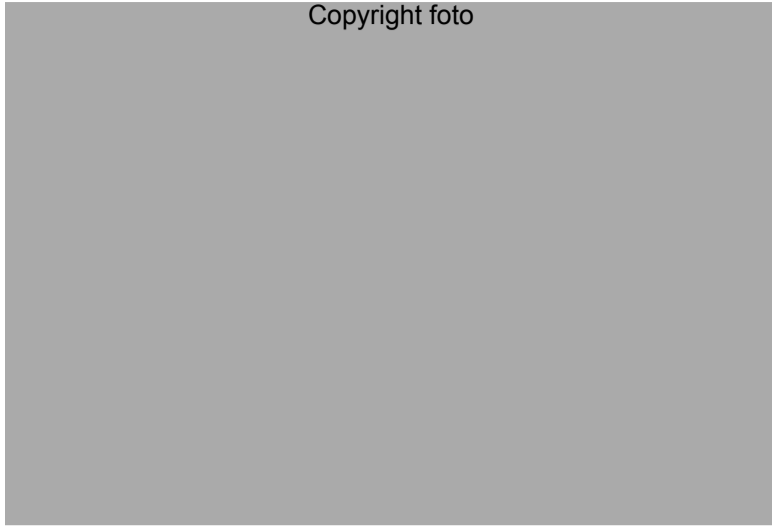
Bedrijfsgegevens

André (43) en Janet (44) Lutke Willink runnen samen met Andrés ouders Jan (68) en Jo (68) in Geesteren (GD) een melkveebedrijf met 92 koeien. Ze realiseren een rollend jaargemiddelde van 8.905 kilo melk met 4,57 procent vet en 3,67 procent eiwit. André had altijd als doel om veel melk, vet en eiwit te produceren, maar inmiddels ligt de focus vooral op eiwit, zowel in percentage als in kilo's. Het stiergebruik bestaat uit Danno, Brandy, Nova Star, Adorable en diverse andere jonge stieren. De stierkalveren worden na de geboorte direct op genomics onderzocht,

waarna na drie weken de uitslag volgt. Scoren ze hoog, dan gaan ze naar de KI, scoren ze net niet hoog genoeg, dan gaan ze voor de dekkerij weg en in alle andere gevallen gaan ze naar de mesterij.

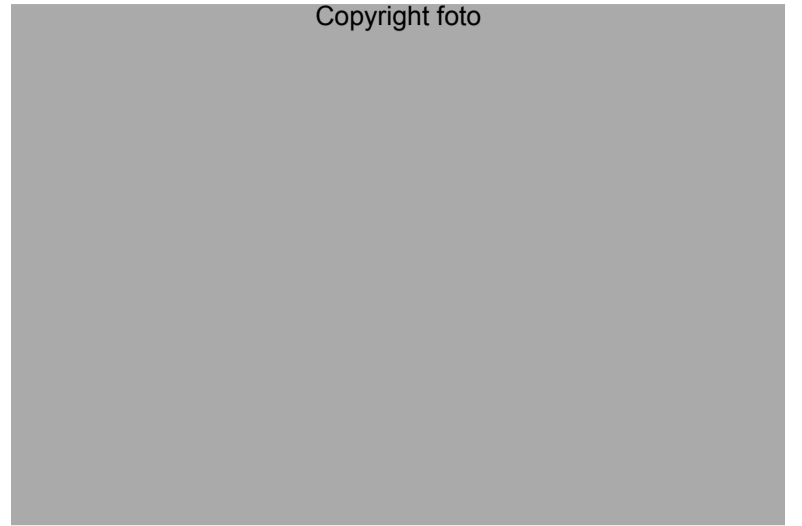
In de stal is ruimte voor 120 koeien. „Mogelijk dat we erheen kunnen groeien, al zitten we nu redelijk vast vanwege de fosfaatregels. Gelukkig hoeven we echter ook niet veel op te ruimen”, aldus André. In de stal hebben de koeien de beschikking over diepstrooiselboxen met daarin paardenmest. Ze worden gemolken in een

Copyright foto

Janine 14 (Snowman x Lawn Boy) is genetisch hoornloos en heeft de roodfactor. Ze maakte een vaarzenlijst van 9.854 kilo melk met 4,08 procent vet en 3,63 procent eiwit in 305 dagen, goed voor een lactatiewaarde van 127. Ze wordt als tweedekalfskoe voorspeld op 11.375 kilo melk met 4,49 procent vet en 3,67 procent eiwit. Haar hoornloze zoon De Vrendt Martini P (v. Sundance) is bij CRV beschikbaar.

Copyright foto

Janine 37 (Souverein RF x Lawn Boy) is een halfzus van Janine 14, maar wel gehoornd. Haar roodfactordochters van Rubicon en Whatsapp ondervinden momenteel foktechnische belangstelling. Janine 37 staat inmiddels droog en maakte een vaarzenlijst van 11.804 kilo melk met 3,55 procent vet en 3,42 procent eiwit in 334 dagen, goed voor een lactatiewaarde van 127.

Lutke Willink. CRV heeft met de roodbonte De Vrendt Nova PP (mv. Lawn Boy) ook een homozygoot hoornloze stier uit de Janines voor de Nederlandse markt beschikbaar. De stier is een zoon Foxtrot P RF, een Mitey P-zoon van de bekende Etazon Renate, en heeft alleszins acceptabele fokwaarden. De hoogst beschikbare De Vrendt-stier is eveneens hoornloos, maar dan heterozygoot. De zwartbonte De Vrendt Handy P (Brekem x Packman x Lawn Boy) heeft de roodfactor en noteert een NVI van 263 punten en is eveneens bij CRV beschikbaar. Zijn moeder Janine 20 P loopt er nog en André omschrijft haar als een sterke, wat grove koe met een hellend kruis. De veehouder heeft ook nog twee volle zussen van de stier, allebei roodbont, hoornloos en A2A2 geclassificeerd. De ene bracht een vaarskalf van Jetset en de andere van Board, beide zijn ze hoornloos. „Ik hoop dat Brekem bij de indexdraai van april goede zaken doet”, lacht Lutke Willink. De verwachting is dat de Canadese stier dan voor het eerst een index op basis van melkgevende dochters in Nederland krijgt.

Gene-editing

Vanuit sommige kringen klinken er geluiden als dat genetisch hoornloze dieren niet goed zouden functioneren of zich afwijkend zouden gedragen. Quatsch wat betreft Lutke Willink. Zo'n 20 procent van zijn

veestapel is genetisch hoornloos en alle dieren functioneren volgens hem volstrekt normaal. „Wat wel bijzonder is, is de dubbele rij wimpers”, aldus zijn vader. Het blijkt inderdaad dat de dieren boven op het bovenste ooglid nog een rij langere haren hebben.

Omdat de hoornloosheidsfokkerij langzaam gaat – homozygoot hoornloze stieren zijn er vooralsnog sporadisch – is er een nieuwe techniek in beeld om dat proces te versnellen. Met behulp van 'gene-editing' worden wijzigingen aangebracht in het DNA, zodat je hoornloze dieren 'creëert'. Hoewel gebruikmaking van de techniek vooralsnog niet is toegestaan, toch de vraag aan Lutke Willink of hij gene-editing als een bedreiging voor zijn fokkerij ziet. „Dat is inderdaad een bedreiging, maar niet te keren als het er komt. Maar dan is er ook veel meer maakbaar. Bovendien is er het risico dat er door multinationals patenten op genetica worden aangevraagd.”

Inteelt

André Lutke Willink zoekt stieren in eerste instantie uit op basis van de NVI, vervolgens op kilo en percentage eiwit, dan het exterieur en de onderbalk en tenslotte kijkt hij naar de gezondheidseigenschappen. Aan de laatste geeft hij duidelijk minder prioriteit, enerzijds omdat ze toch al deel uitmaken van de totaalindex en

anderzijds omdat hij twijfels heeft wat betreft de betrouwbaarheid van de genomicsfokwaarden voor deze kenmerken. De fokker merkt op dat de genomtest bij volle zussen in elk geval wel werkt en dat het hoge eiwit bij de Lawn Boy-dochter Janine er ook uitkwam. „Maar de betrouwbaarheid van de techniek is 60 procent, dus je moet het niet op één koe vastpinnen. Misschien moet je het zelfs wel niet op één veestapel vastpinnen.”

Naast de betrouwbaarheid is de inteelt een moeilijkheid in de moderne fokkerij. „Tot voor kort gold Bookem als een relatieve outcross-stier, maar inmiddels zijn er veel zonen van de stier en moet je al weer oppassen voor Bookem-bloed.” Lutke Willink weet het gevaar van inteelt tot dusver goed te ondervangen door gebruik te maken van zowel rood- als zwartbont. „De uitdaging is roodfactordieren te fokken met een afwijkende afstamming”, legt hij uit. Als ze dan ook nog hoornloos zijn, is dat mooi meegenomen. Wel wordt het steeds moeilijker om stieren aan de KI af te leveren. „Aan de poort wordt steeds strenger geselecteerd, waardoor er steeds minder stieren nodig zijn. Stieren worden gescand en dan direct ingezet, er volgt geen verdere selectie meer zoals eerder.” André ziet dat echter als een uitdaging en probeert zijn drie koefamilies interessant te houden met onder andere roodfactor Iota's, roodfactor A2 Danno's en hoornloze roodfactor Snowmans. ■

2 x 9-stands zij-aan-zij melkstal van DeLaval, die op de plaats is gekomen van een 2 x 3-stands open tandem melkstal. Het rantsoen is heel eenvoudig. De koeien krijgen met de blokkenwagen gras en maïs verstrekt en nu wat soja erbij gevoerd. Het rantsoen wordt aangevuld met krachtvoer via krachtvoerautomaten. In de zomer wordt weidegang toegepast. Het bedrijf omvat in totaal 55 hectare, waarvan op 9 hectare maïs wordt geteeld en op de rest gras.

Copyright foto

